

Міністерство освіти і науки України
Міністерство аграрної політики і продовольства України
Полтавська державна аграрна академія

Актуальні питання землеробства і агрохімії: історія та сьогодення

Матеріали

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
на посвяту 90-річчя кафедри землеробства і агрохімії
імені В.І. Сазанова
факультету агротехнологій та екології
Полтавської державної аграрної академії**

27-28 листопада 2018 року

м. Полтава – 2018 р.

Актуальні питання землеробства і агрохімії: історія і сьогодення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції на посвяту 90-річчя кафедри землеробства і агрохімії імені В.І. Сазанова факультету агротехнологій та екології Полтавської державної аграрної академії, 27-28 листопада 2018 р., м. Полтава/ редкол.: В.А. Аранчій, П.В. Писаренко, С.В. Поспелов, О.В. Міщенко, М.М. Опара, В.М. Самородов.- Полтава: ПДАА, 2019.- 147 с.

Збірник вміщує матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 90-річчю кафедри землеробства і агрохімії імені В.І. Сазанова факультету агротехнологій та екології Полтавської державної аграрної академії. Він репрезентує результати досліджень з історії аграрної науки, освіти і техніки, біобіографістики, а також висвітлює актуальні проблеми наукового забезпечення ведення сільського господарства України.

Редакційна колегія:

Аранчій В.А., професор, ректор академії (головний редактор);
Писаренко П.В., д.с.-г.н., професор (заступник головного редактора);
Поспелов С.В., к.с.-г.н., доцент (відповідальний секретар):
Члени редколегії: Міщенко О.В., к.с.-г.н., доцент;
Опара М.М., к.с.-г.н., доцент;
Самородов В.М., доцент;

Рецензенти:

Пипко О.С. - к.с.-г.н., доцент, завідувач кафедри рослинництва Полтавської державної аграрної академії
Кигим С.Л. – завідувача науково-дослідним відділом природи Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського

СЛАВНЕ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНЕ 90-річчя

**Шановні учасники конференції!
Поважні гості!**

Мені приємно вітати в цій аудиторії працівників кафедри землеробства агрохімії імені Віктора Івановича Сазанова, гостей, які прибули, щоб відзначити 90-річчя з часу заснування кафедри, згадати тих, хто стояв у витоків її створення, хто був евакуйований в роки Великої Вітчизняної війни в Курган, хто працював в нелегкі післявоєнні роки.

Я вдячна співробітникам кафедри, які на честь ювілею створили унікальну експозицію з історії кафедри.

Вдивляючись у фотографії завідувачів кафедри, подумки уявляєш, скільки було зроблено цими людьми по зміцненню матеріально-технічної бази, наукової роботи, скільки спеціалістів агрономічного профілю пройшло через неї.

Знаю, що сьогодні тут присутні цілі династії випускників, які закінчили агрономічний факультет, були дипломниками цієї кафедри, і нині з Вас хто на заслуженому відпочинку, а хто працює. Це свідчення авторитету кафедри, спеціальності, в цілому академії.

Проходять роки, десятиліття, змінюються покоління студентів та незмінними є завдання, що стоять перед працівниками кафедри - це підготовка висококваліфікованих спеціалістів для сільського господарства.

А завдання і відповідальність не прості, адже саме на цій кафедрі викладаються дисципліни: ґрунтознавство, землеробство, агрохімія, які формують студента як майбутнього агронома.

Я щиро вітаю присутніх з початком ювілейних торжеств, бажаю всім кріпкого здоров'я, благополуччя Вам і Вашим родинам!

І, незважаючи на непрості часи сьогодення, бажаю продовжувати розвивати і збагачувати славні традиції своєї кафедри, а спеціалістам агрономічної служби - домагатися одержання вагомих врожаїв!

Зі святом Вас!

Ректор академії, професор

АРАНЧІЙ Валентина Іванівна

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
БІБЛІОТЕКА
03680, Україна, Київ,
Героїв оборони, 10

NATIONAL ACADEMY OF
AGRICULTURAL SCIENCES
OF UKRAINE
NATIONAL SCIENTIFIC
AGRICULTURAL
LIBRARY
Geroiv Oborony St., 10
03680 Kyiv, Ukraine

Тел./Phone 38044 526-05-09
38044 258-21-45

E-mail: dnsgr_uaan@ukr.net

06.11.2018 № 455

Завідувачу кафедри землеробства В.І.Сазанова,
доценту кафедри землеробства і агрохімії,
кандидату сільськогосподарських наук
Міщенко О. В.

Вельмишановний Олеже Вікторовичу!

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН щиро вітає Вас та професорсько-викладацький склад кафедри землеробства В.І. Сазанова Полтавської державної аграрної академії – однієї із найстаріших навчальних закладів Полтавщини зі знаменною подією – 90 річчям від дня заснування кафедри! Кафедра! А що таке кафедра? Маленька структура будь-якого вищого навчального закладу. Маленькою й водночас величною є кафедра землеробства В.І. Сазанов факультету «Агротехнологій та екології»!

Становлення факультету пов'язане з іменами відомих науковців: В.І. Сазанова, Г.С. Оголевця, Д.О. Оглобліна, В.Ф. Ніколаєва та ін. Невтомна праця декількох поколінь вчених дозволила виконати величезний обсяг наукових досліджень, впровадити у практику найактуальніші розробки з регулювання та поліпшення урожайності сільськогосподарських культур та родючості ґрунтів, господарювання на засадах органічного землеробства, визначити вплив органічних і мінеральних добрив на урожай та якість продукції, розробити технології вирощування польових, лікарських культур, відпрацювати екологічні аспекти сільськогосподарського виробництва, організації та моніторингу довкілля. Ми віримо, що традиції кафедри, які були закладені видатними українськими вченими будуть міцніти і далі, бережіть їх та примножуйте, а молоде покоління вчених нехай невтомно працює й використовує досвід на благо аграрної науки України та вашої кафедри.

Шановні колеги, нехай доля буде до Вас прихильною, життєва дорога – чистою і на ній зустрічаються вірні друзі, колеги, однодумці! Бажаємо міцного здоров'я, щастя, здійснення всіх мрій та задумів! Нехай Вас супроводжує удача у всіх починаннях, непроста робота приносить задоволення. Творчих Вам перемог, наснаги та усіляких гараздів на довгі щасливі літа!

З повагою –
директор ННСГБ НААН,
академік НААН

Вергунов В.А.

Шановні колеги!

Щиро віємо вас з нагоди 90-річчя від часу заснування кафедри. Також не менш приємно поздоровити вас з 15-річчям присвоєння їй імені професора Віктора Івановича Сазанова. Це віхові та вікопомні події які ваш колектив першим вписує у славетний літопис 100-річчя Полтавської державної аграрної академії та її факультету агротехнології та екології. Тож бачимо, що ваша кафедра їх базисна основа, адже без неї неможлива реалізація потужного землеробського потенціалу України, як у локальному, так і у глобальному вимірах.

З огляду на це, пишайтеся тим, що саме на вас покладено важливу місію формування національного фахового світогляду наших випускників. Як показує історія колективу-ювіляра, ви з цим професійно справлялися і нині відмінно справляєтеся. Адже серед вашого багаторічного доробку цвіт української хліборобської спільноти. Це Герої України та Герої Соціалістичної Праці, директори науково-дослідних інституцій різного рівня, академіки та члени-кореспонденти різних академій, доктори та кандидати наук, заслужені агрономи і заслужені працівники сільського господарства, безліч самовідданих своїй справі трудівників агропромислової сфери!

Сподіваємось, що і у подальшому ви не збавите темпів роботи, її якості та результативності. Бажаємо усім вам для цього життєвої та творчої енергії, міцного здоров'я, добробуту та оптимізму. Адже вони потрібні вам на многія та благія літа, бо як писав наш великий земляк Борис Олійник «Йменню твоєму, як житові жити!»

За дорученням колективу кафедри захисту рослин Полтавської державної аграрної академії:

Завідуючий, доктор сільськогосподарських наук,
професор, заслужений діяч науки і техніки України
Віктор Писаренко

Доцент, заслужений винахідник України
Віктор Самородов

Полтава, 27 листопада 2018 р.

Нехай Ваш
невичерпний
потенціал та
ентузіазм
завжди мають
достатнє поле
діяльності, а віра
у власні сили і
міцне здоров'я
стануть для Вас
зерном для
нових звершень і
висот!

Деканат факультету
ветеринарної медицини
поздоровляє
кафедру землеробства і
агрохімії зі славетним
ювілеєм!!!!

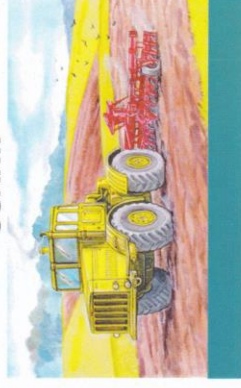

Тут в полі налите
добірне колосся,
Тут верби полощуть
у водах волосся,
Тут з вітром і сонцем
весь час розмовля,
Моєї країни квітуча
Земля..

Тут серце сповите
в колисці любові,
Тут все найщиріше
у кожному слові,
Тут птаха вертає
додому здаля,
Бо тут її рідна матуся-
земля..

Поділяйте з рідною
землею

Радощі, турботи і жалі,
Бо у Вас назавжди
стукотить у грудях
Грудочка любимої
землі!

**ГРОМАДСЬКА СПІЛКА
“ПОЛТАВСЬКЕ ТОВАРИСТВО СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА”**

Україна, 38011, вул. Центральна, 16, с. Покровське,
Шишацький р-н, Полтавська обл.,
Код ЄДРПОУ 40030659, р/р № 26000507891 в
АТ «Райффайзен Банк АВАЛЬ» м. Полтава, МФО 380805
тел. (05322) 2-95-03; e-mail: grom.spil.ptsg@ukr.net

**Шановні ювіляри! Щиросердно вітаю колектив кафедри землеробства і
агрохімії ім. В.І. Сазанова з поважним ювілеєм!**

90 років – це ціла епоха в історії цієї структурної одиниці агрономічного факультету Полтавського сільськогосподарського інституту (нині Полтавська державна аграрна академія), через яку підготовлено десятки тисяч агрономів – однієї з найважливіших на землі спеціальностей – агрономія.

І не випадково історія кафедри пов'язана з видатними вченими-аграріями. Їй присвоєно ім'я Віктора Івановича Сазанова – одного з найвидатніших організаторів сільськогосподарської дослідної справи, вченого в галузі агрохімії, землеробства, селекції рослин, який мав відношення не тільки до створення Полтавського сільськогосподарського інституту, а й трудився у ньому викладачем, був обраний професором; завідував відділами рільництва та селекції Полтавської сільськогосподарської дослідної станції, був директором Полтавського товариства сільського господарства.

Першим завідувачем кафедри землеробства Полтавського сільськогосподарського інституту був також відомий вчений, освітянин, що має вагомий внесок у становлення і розвитку аграрної науки та освіти в Україні, який був помічником директора Полтавського дослідного поля та секретарем Полтавського товариства сільського господарства – Павло Федорович Тушкан.

Мені приємно, що вчені кафедри при викладачі дисципліни «Землеробство» акцентують увагу на важливості впровадження технологій органічного землеробства, що базується на поверхневому обробітку ґрунту, без застосування синтетичних мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин на основі природного відтворення родючості ґрунтів з науково-обґрунтованими сівозмінами, вирощування багаторічних бобових трав, сидеральних культур, внесення гною.

Бажаю ювілярам міцного здоров'я, подальших успіхів у підготовці спеціалістів, здатних вирішувати насувні проблеми по збереженню і примноженню родючості ґрунтів, охорони навколишнього природного середовища, вирощенню органічної продукції як основи здоров'я людини!

З глибокою повагою,

Семен Свиридонович Антонець,

Герой Соціалістичної Праці, Герой України, засновник ПП «Агроєкологія» Шишацького району, випускник і Почесний професор Полтавської державної аграрної академії, голова Полтавського товариства сільського господарства

Вітання від кафедр рослинництва та загального землеробства і ґрунтознавства Дніпровського державного аграрно-економічного університету з нагоди 90-річчя заснування кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова ПДАА

Щиро вітаємо професорсько-викладацький склад кафедри, викладачів та студентів ПДАА із 90-річчям від дня заснування кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова. Упевнені, що ваші наполегливість, сумлінність та професіоналізм у поєднанні з безцінним досвідом учених і практиків різних поколінь і надалі залишатимуться надійним фундаментом розвитку аграрної освіти, науки та агробізнесу Полтавщини та всієї України.

Завдяки Вашій наполегливій праці у світ вийшли видатні спеціалісти, агрономи, вчені, які і надалі примножують славу Полтавської державної аграрної академії не тільки на теренах нашої держави, але й на світовому рівні. Бажаємо всім співробітникам Вашої кафедри щастя, здоров'я і натхнення до нових наукових звершень та досягнень.

З повагою.

Циліорик Олександр Іванович, в.о. зав. кафедри рослинництва ДДАЕУ,

Ткаліч Юрій Ігоревич, зав. кафедри загального землеробства та ґрунтознавства ДДАЕУ

ПОЛТАВСЬКИЙ
КРАЄЗНАВЧИЙ
МУЗЕЙ
ІМЕНІ
ВАСИЛЯ КРАВЧУКА

ПОДЯКА

**Колективу кафедри
землеробства і агрохімії
імені В.І. Сазанова
Полтавської державної аграрної
академії, з нагоди її 90-річчя, – за
багаторічну плідну співпрацю.**

Пишаємося, що в історію нашого
музею назавжди увійшли імена
викладачів: М.Я. Гетти та його
дипломників, О.О. Бібікова й
І.К. Кробки, П.М. Чапка, В.Д. Мухи,
М.М. Опари, С.В. Поспелова,
Г.І. Назаренко.

Бажаємо творчої наснаги і
сподіваємося на подальшу успішну
співпрацю.

Директор

 О.Б. Супруненко

Полтава 2018

*Сердечно вітаємо колектив
кафедри землеробства і агрохімії імені
В.І. Сазанова Полтавської державної
аграрної академії з нагоди 90-річчя!*

*Низький уклін Вам за
наполегливість у вихованні і навчанні
молодих аграріїв, за високий
професіоналізм у наукових зверненнях.
Бажаємо успіхів у праці, енергії,
міцного здоров'я, нехай кожному з Вас
щиро віддасть професійна нива.*

*Колектив Полтавського краєзнавчого музею
імені Василя Кричевського*

ВЕЛЬМИШАНОВНІ КОЛЕГИ!
*Професорсько-викладацький склад
та колектив природничого факультету
Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка
вітають Вас з нагоди 90-річчя кафедри землеробства
і агрохімії ім. В. І. Сазанова*

За Вашими плечима – багатолітній досвід підготовки висококваліфікованих фахівців для аграрного сектору України, загальне визнання та повсякденна праця, яка так необхідна людям.
Як науковці, Ви вносите вагомий вклад у розроблення заходів регулювання та поліпшення урожайності сільськогосподарських культур та родючості ґрунтів, господарювання на засадах органічного землеробства, впливу органічних і мінеральних добрив на урожай та якість продукції, технологій вирощування польових, лікарських культур, екологічних аспектів сільськогосподарського виробництва, організації та моніторингу довкілля.
Поділяючи з Вами радість ювілейного торжества, бажаємо Вам невичерпної енергії та насаги в усіх наукових та професійних здобутках, особистих творчих досягнень, оптимізму, добра, благополуччя, успіхів у всіх починаннях.

Хай кожен день буде осяяний високим злетом душі, а добре самопочуття та гарний настрій стануть запорукою Вашого процвітання!

Розділ 1. Історичний поступ та персоналії провідних співробітників кафедри

КАФЕДРА ЗЕМЛЕРОБСТВА І АГРОХІМІЇ ІМЕНІ В.І. САЗАНОВА: ЗАВІДУВАЧІ ТА ІСТОРІЯ

У витоків заснування кафедри був Віктор Іванович Сазанов, який приймав безпосередню участь в організації Полтавського сільськогосподарського політехнікуму – нинішньої Полтавської державної аграрної академії, працював викладачем та керівником секції досвідної справи на агрономічному відділенні, був обраний професором.

З 1928 року і до 1934 року її очолював Павло Федорович Тушкан, професор, вчений, освітянин, громадський і політичний діяч, організатор сільськогосподарської досвідної справи і галузевої освіти на українських землях. Його праця «Сільськогосподарські посухи і їх вивчення в Україні» є органічним продовженням ідей О.О.Ізмаїльського з пошуків шляхів вивчення проблем появи посух.

Сазанов Віктор Іванович –
організатор кафедри

Тушкан Павло Федорович
1928 - 1934

З вересня 1935 року завідувачим кафедрою загального хліборобства було призначено професора Степана Карповича Руденка. Наукова діяльність його була багатогранною. Ним опубліковано ряд актуальних на той період статей: «Розкидний, рядковий і стрічковий посів», «Утворення вузла кущення у злакових рослин при різних глибинах заробки», «Вплив осмотичного тиску на утворення білка в зерні пшениці», «Принципи вивчення сухого хліборобства», «Розвиток кореневої системи злакових і бобових культур» та ін.

У роки Великої Вітчизняної війни кафедра разом з усім інститутом була евакуйована у м. Курган, де фактично і стала базою нинішньої Курганської сільськогосподарської академії. У ці і перші повоєнні роки кафедру очолювали доценти Ігор Устинович Старосельський (1940-1943 рр.) і Іван Євсєєвич Кузьменко (1944-1947 рр.).

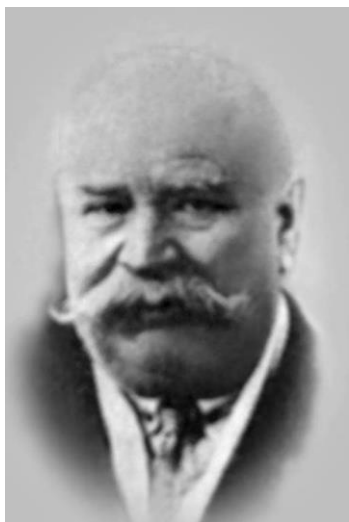
Дев'ять років (1947-1956 рр.) кафедру землеробства очолював Степан Іванович Ільменєв. Коло наукових питань, які вирішувалися на кафедрі, це: вивчення хімізму розкладання кореневих та пожнивних решток багаторічних трав; вивчення різних способів обробітку ґрунту на зяб та парів на підзолистих ґрунтах; застосування чизель-культиваторів в системі весняного та літнього обробітку ґрунту з метою збереження вологи. В цей час розпочинається дослідницька робота по вивченню системи обробітку ґрунту, розробленої Т. С. Мальцевим, в умовах Полтавської області.

В 1957-1962 роках завідувачем кафедрою загального землеробства призначається Георгій Андріанович Черемісінов, який до цього працював директором Красноярського сільськогосподарського інституту. Він проводив наукові дослідження, пов'язані з ерозією ґрунтів і продуктивному використанню еродованих земель. Ним були запропоновані сільськогосподарському виробництву ефективні методи попередження ерозії земельних угідь в колгоспах і радгоспах Лісостепу СРСР. Після захисту докторської дисертації в серпні 1962 року Г. А. Черемісінов призначається директором Всесоюзного науково-дослідного інституту добрив і агроґрунтознавства.

У вересні 1963 року на цю посаду зарахований доктор сільськогосподарських наук, професор Микола Іванович Осадчий, який до цього працював в Киргизькому сільськогосподарському інституті. У період 1963-1974 років викладачі кафедри під його керівництвом працювали над цілим рядом актуальних питань: біогенність схилівих земель; усунення процесів ерозії за допомогою систем обробітку та добрив; вивчення попередників в ланках бурячної сівозміни; агротехніка вирощування і підбору кормових культур в пожнивних посівах області; вивчення гербіцидів в посівах цукрового буряка і проса.

В 1962-1981 роках кафедру агрохімії очолював кандидат сільськогосподарських наук, доцент Михайло Васильович Чуб. Під його керівництвом проводилась значна дослідницька робота з програмування врожаїв, локального внесення добрив.

З 1981 по 1988 роки кафедрою керував кандидат сільськогосподарських наук Василь Олександрович Пелипець, який викладав дисципліни: ґрунтознавство, агрохімія, програмування врожаїв.

Руденко Степан Карпович
1935-1939

Старосельський Ігор Устинович
1940-1943

Кузьменко Іван Євсєвич
1944-1947

Ільменєв Степан Іванович
1947-1956

Черемісінов Георгій Андріанович
1957-1962

Осадчий Микола Іванович
1962-1974

Чуб Михайло Васильович
162-1981

Пелипець Василь Олександрович
1981-1988

Фісюнов Олексій Васильович
1974-1982

Фастовець Автоном Петрович
ІІІ.1982-Х.1982

Муха Володимир Дмитрович
1982-1988

Шевельов Володимир Васильович
1988-1989

Чапко Петро Макарович
1990-1997

Воропін Петро Іванович
1997-2000

Чекалін Микола Михайлович
IV.2000-VIII.2000

Опара Микола Миколайович
2000-2009

Писаренко Павло Вікторович
2009-2015

Міщенко Олег Вікторович
з 2015 р.

З 1974 і по 1982 рік завідувачем кафедри працював відомий герболог, доктор сільськогосподарських наук, професор Олексій Васильович Фісюнов, який до цього працював у Всесоюзному науково-дослідному інституті кукурудзи. Під його керівництвом співробітники кафедри виконували ряд актуальних наукових тем: розробка наукового прогнозування появи бур'янів; впровадження візуальної трьохбальної шкали забур'яненості полів; розробка комплексу агротехнічних заходів боротьби з бур'янами та системи пошарового комбінованого обробітку ґрунту в зерно-буряковій сівозміні з метою зниження потенційної засміченості посівів бур'янами та зменшення застосування гербіцидів при вирощуванні сільськогосподарських культур; вивчення ефективності ґрунтозахисного обробітку ґрунту. В 1982 році О.В. Фісюнов призначається заступником директора з наукової роботи Всесоюзного науково-дослідного інституту землеробства і захисту ґрунтів від ерозії (м. Курськ) і короткий період кафедру очолював кандидат сільськогосподарських наук, доцент Автоном Петрович Фастовець.

В 1982-1988 роках реорганізовану кафедру землеробства і ґрунтознавства очолював доктор сільськогосподарських наук, професор Володимир Дмитрович Муха, досвідчений вчений-ґрунтознавець, який працював в Харківському сільськогосподарському інституті імені В. В. Докучаєва. Основним напрямком наукових досліджень в цей час було вивчення сучасних ґрунтоутворювальних процесів, відтворення і регулювання родючості ґрунтів. У грудні 1989 року Володимир Дмитрович був обраний ректором Курського сільськогосподарського інституту.

В 1989-1997 роках кафедру очолювали: спочатку кандидат сільськогосподарських наук, доцент Володимир Васильович Шевельов, а потім доктор сільськогосподарських наук Петро Макарович Чапко, який до цього працював на Полтавській державній сільськогосподарській дослідній станції ім. В.І.Вавилова. Під його керівництвом проводилися актуальні дослідження з питань альтернативної системи удобрення полів, ресурсозберігаючих технологій обробітку ґрунту; вивчення гербіцидної активності природних мінералів.

З 1997 завідувачем кафедри став кандидат сільськогосподарських наук, доцент Петро Іванович Воропін, який займав цю посаду до 2000 року. В цей період основними напрямками наукової роботи були: вивчення локального способу внесення мінеральних добрив; біологічної активності ґрунту; використання мінералізованих (пластових вод) в сільському господарстві.

Короткий термін в 2000 році кафедрою завідував доктор біологічних наук, професор Микола Михайлович Чекалін.

З 2000 року по 2009 роки кафедру очолював кандидат сільськогосподарських наук, доцент, заслужений працівник сільського господарства України Микола Миколайович Опара. Основними напрямками досліджень були: агровиробниче районування ґрунтів Полтавщини; бонітування ґрунтів Полтавщини; вивчення агробіологічної характеристики та розробка технологій вирощування лікарських рослин (ехінацея, розторопша); шкодочинність ентомофауни посівів хрестоцвітих культур.

У 2009-2015 році кафедру очолював доктор сільськогосподарських наук, професор Павло Вікторович Писаренко, лауреат премії Президента України для молодих вчених, академік інженерної академії наук України. Під його керівництвом велася наукова робота «Функціонування екологічно стабільних територій», було захищено 9 кандидатських дисертацій, він автор понад 200 наукових та науково-методичних праць.

З 2015 року завідувачем кафедри працює кандидат сільськогосподарських наук, доцент Міщенко Олег Вікторович. Основними напрямками наукової роботи співробітників кафедри є: удобрення сільськогосподарських культур в умовах органічного землеробства; нагромадження і збереження вологи в ґрунті в умовах посилення посушливості клімату; використання органічних решток та сидератів в якості органічних добрив; вивчення технологій вирощування лікарських рослин.

Свого часу на кафедрі працювали викладачами: професор М. Я. Гетта; доценти: Л.Л. Рубановський, Л.І. Максименко, В.В. Шевельов, М.Г. Прач, О.О. Бібіков, О.Й. Скрильник, Л.Ф. Бондарєва, А.П. Фастовець, Д.В. Федосєєнко, С.П. Лихо; викладачі: І.Д. Чучупака, А.П. Рубіна, А.М. Муренко, М.М. Жирновніков, Х.І. Купрій, Г.І. Назаренко.

Усе своє трудове життя, понад 30 років, присвятила кафедрі старший лаборант Євгенія Миколаївна Твердохліб. Багато років сумлінно трудилися на кафедрі старші лаборанти Л.Я. Топор-Гілка, О.Г. Босенко, Т.М. Москаленко, І.М. Міняйло, Н.М. П'ятенко, О.О. Штихно, В.Д. Валенко.

На кафедрі за роки її існування було підготовлено та захищено 4 докторські дисертації (С.І. Ільменєв, М.Я. Гетта, Г.А. Черемісінов, П.В. Писаренко) та 43 кандидатські дисертації (керівники Л.Л. Рубановський, Л.Л. Омелянюк, М.В. Чуб, М.І. Осадчий, О.В. Фісюнов, В.О. Пелипець, В.Д. Муха, П.М. Чапко, П.В. Писаренко, С.В. Поспєлов).

Проходять роки, десятиліття, змінюються покоління викладачів та студентів незмінним залишається головне завдання кафедри – підготовка висококваліфікованих спеціалістів основної агрономічної галузі – землеробства.

Гангур В.В., кандидат сільськогосподарських наук, ст. н. с.

Міщенко О.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Тараненко С.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Кафедра землеробства і агрохімії імені В.І.Сазанова, Полтавська державна аграрна академія

РІЛЬНИЦЬКА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ТА НАУКОВОГО ПОСТУПУ КАФЕДРИ ЗЕМЛЕРОБСТВА І АГРОХІМІЇ

За 90 років своєї історичної ходи працівниками кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова зроблено величезний внесок у нагромадження та поглиблення наукових знань з різних напрямків землеробства та суміжних наук. Сьогодні важливо зупинитися не тільки на особистостях, які творили історію сучасної кафедри, але на результатах їх навчальної та науково-дослідної роботи.

Першими викладачами курсу землеробства в інституті були Олімпій Олександрович Іллічевський і професор Михайло Митрофанович Самбікін, засновник агрометеорологічної науки в Україні. Його праця «Короткі відомості по кліматології, її розділах: формування кліматів і класифікація кліматів» стала основою для подальшого розвитку агрометеорологічної науки.

1 вересня 1935 року доручено в обов'язки ведення курсу з дисципліни «Загальне хліборобство» професору Руденку Степану Карповичу, який до цього часу працював викладачем Уманського педінституту.

У післявоєнний період з 1947 року по 1956 рік, питаннями землеробства на кафедрі опікувався Степан Іванович Ільменьов.

У 1956 році на посаду асистента кафедри призначено Скрильник Ольгу Йосипівну, яка вже на той час закінчила аспірантуру в Науково-дослідному інституті картопляного господарства Російської Федерації. Вчену ступінь кандидата сільськогосподарських наук одержала у 1962 році, а вже через три роки і наукове звання доцента за спеціальністю загальне землеробство. Поряд із викладацькою роботою працювала над вивченням впливу строків і способів внесення мінеральних добрив під картоплю. Починаючи з 1968 р., за цією тематикою було розпочато нові дослідження в яких вивчався вплив добрив на урожайність і якість бульб картоплі при зрошенні. Ці дослідження велися на базі колгоспу «Маяк» Новосанжарського району та радгоспу «Кременчуцький» Кременчуцького району. З 1977 року в цю схему досліду введено варіанти по розрахунку доз добрив на запланований врожай картоплі. В цей же період О. Й.

Скрильникгоспдоговірною тематикою у Долинському районі Кіровоградської області з вивчення ефективності доз рідкого гною під пшеницю озиму після гороху на зерно. В липні 1984 року О.Й. Скрильник звільнилася з роботи у зв'язку із оформленням пенсії.

З вересня 1963 року очолив кафедру професор Микола Іванович Осадчий. Серед учнів М.І. Осадчого був Олег Олександрович Бібіков, який розпочав працювати на кафедрі з березня 1966 року. Навчальне навантаження Олега Олександровича на кафедрі складалося із викладання курсу основ агроекології, лісівництва, охорони природи. Разом з іншими викладачами кафедри ним удосконалено методичні розробки і плани курсу «Охорона природи», «Екологічні основи раціонального природокористування», «Основи агроекології». Наукові вподобання Бібіков О.О., були дуже різноманітні. Так, з 1972 року він розпочав роботу із створення високопродуктивних напівкарликових сортів озимого жита пристосованих до Полтавської області. Крім того проводив наукові дослідження із розроблення технології вирощування на ґрунтах легкого механічного складу таких культур, як топінамбур, картопля, кукурудза, арахіс, озима пшениця, чуфа, квасоля, соя, помідорів, цибулі, гарбузів, капусти, амаранту, соняшника. В 1998 році О.О. Бібіков разом із іншими працівниками кафедри під керівництвом П.В. Писаренка приймав участь у розробленні та впровадженні технології вирощування екологічно чистої продукції рослинництва та екологічно безпечних заходів боротьби з бур'янами в посівах сільськогосподарських культур за використання мінералізованої (пластової) води.

Аспірантом М.І. Осадчого був доцент Володимир Васильович Шевелєв. Окрім основної роботи, Володимир Васильович активно вів науково-дослідну роботу за темою «Оптимізація обробітку ґрунту при догляді за посівами кукурудзи в поєднанні із симазином». За результатами досліджень за цією темою підготував і захистив кандидатську дисертацію. З 1979 року працював над вивченням ефективності гербіцидів за індустріальної технології вирощування кукурудзи, а з 1980 року в колгоспі Україна Машівського району працював над впровадженням ґрунтозахисного обробітку ґрунту в зерно-буряковій сівоzmіні. Протягом 1987–1990 рр., ним розроблялися питання з удосконалення способів обробітку ґрунту, що забезпечують підвищення його родючості та урожайності сільськогосподарських культур в польовій сівоzmіні, а з 1991 року працював над питаннями удосконалення технології вирощування кукурудзи без застосування гербіцидів. Шевелєв В.В., працював доцентом кафедри до червня 2002 року.

Близько восьми років – з кінця 1978 по 1986 рік, обіймав посаду проректора з наукової роботи Полтавського сільськогосподарського

інституту і одночасно працював на кафедрі загального землеробства (викладав дисципліни «Методика дослідної справи» та «Загальне землеробство»), широко відомий і авторитетний вчений на Полтавщині та за її межами з питань землеробства Іван Павлович Браженко. Коло його наукових інтересів було дуже широке: вивчення польових сівозмін для багатогалузевих та вузькоспеціалізованих агроформувань, процесів мінімалізації основного і передпосівного обробітків ґрунту, нагромадження і збереження вологи, удосконалення технологій вирощування основних польових культур відповідно до рівня ресурсного забезпечення агроформувань.

За плідну працю його було нагороджено орденами Трудового Червоного Прапора, Знаком Пошани, медалями.

Тривалий час на кафедрі викладав Микола Григорович Прач, який розпочав свою трудову діяльність в Полтавському сільськогосподарському інституті в жовтні 1968 р., на посаді завідувача виробничою практикою. Потім нетривалий час працював на посадах асистента кафедри статистики і бухгалтерії, молодшого наукового співробітника лабораторії по селекції пшениці озимої, асистента кафедри сільськогосподарських машин. В квітні 1972 р. М.Г. Прач, захистив дисертацію на тему: «Застосування гербіцидів на посівах цукрових буряків в умовах Полтавської області».

Видатною особистістю-землеробом був доктор сільськогосподарських наук Петро Макарович Чапко, який перейшов із Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції і очолив кафедру у 1990 році. В інституті він читав курс «Землеробство», а також розгорнув активну роботу з підготовки аспірантів. Петро Макарович виконав ряд фундаментальних робіт з генезису солонцюватих ґрунтів і на їх основі вперше в Україні розробив фітомеліоративний метод окультурення солонців, який дозволив підвищити їх продуктивність з 5–7 до 20–24 ц/га кормових одиниць.

Наукові і виробничі досягнення Петра Макаровича відзначені урядовими нагородами, зокрема медалями : «За трудову відзнаку» – 1973р., «За доблесный труд» – 1979р., «За трудовую доблесть» – 1981р. У 1984 році йому присвоєне Почесне звання «Заслужений агроном України» за розробку та впровадження у виробництво методів раціонального використання ґрунтів.

Слід зазначити, що нинішнє покоління працівників кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І Сазанова продовжує навчати студентів головним дисциплінам факультету агротехнологій та екології, а саме – землеробству, агрохімії, ґрунтознавству, а також розв'язувати актуальні для сучасного виробництва землеробські проблеми.